

ZUBÁNIC LÁSZLÓ

AZ UNGVÁRI NEMZETI EGYETEM MAGYAR FILOLÓGIAI TANSZÉKE

1963. szeptember 1. fontos dátum a kárpátaljai magyarság életében, ugyanis ekkor, 60 esztendeje indult meg a magyar szakos tanárképzés az Ungvári Állami Egyetemen. Az eltelt időszakban több mint ezren kaptak filológus, magyar nyelv és irodalom szakos tanári diplomát, ma ők képezik a kárpátaljai magyar értelmiség gerincét. Minden végzősünkre büszkék vagyunk: a pedagógusokra, az újságírókra, a költőkre, az írókra, az állami köztisztviselőkre, a másod- és harmaddiplomásokra, akik Kárpátalján vagy Kárpátalja határain túl állnak helyt.

Az egyetem rektora a tudományos tanács javaslata alapján 1966. július 2-i 1157. számú rendeletével Lizanec Pétert nevezte ki tanszékvezetővé. Ekkor három tanár: Zékány Imre, Gortvay Erzsébet, Lizanec Péter és egy laboráns, Hegyes Angéla alkotta a tanszéki állományt. Az oktatói kar aztán fokozatosan bővült: 1966-ban jött a tanszékre Vaszócsik Vera, aki addig az Ungvári Állami Egyetem könyvtárában dolgozott, majd Kótyuk István, aki a megyei rádió magyar szerkesztőségének volt a munkatársa. 1967-ben került a tanszékre Fodó Sándor, ő a Tartui Állami Egyetemen végzett, majd 1969-ben Horváth Katalin, már az ungvári egyetem magyar szakos végzőseként. 1977-ben laboráns lett Györke Magdolna végzősünk, aki 1988-tól tanári munkakört tölt be.

Hosszú évtizedeken keresztül a magyar nyelvű egyetemi képzés egyet jelentett az Ungvári Állami Egyetemen folyó magyar nyelv és irodalom tanári képzéssel. A magyar iskolák végzősei között mindig szép számban voltak, akik erre a szakra adták be jelentkezésüket. Magyar szakos tanárból csakhamar nem volt hiány. 1989-ben a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Fodó Sándort elnökévé választotta, 1991-ben elhunyt Zékány Imre, majd Kótyuk István nyugdíjba vonult, ezért új oktatók jelentek meg a tanszéken: Borbély Edit 1994-ben, Fedinec Irén 1998-ban. Ideiglenesen másodállású oktatók is voltak 1964-től: Vladimir Piroška, Kulin Katalin, Béres Barna, Debreceni Anikó, Ivaskovics Mária, Kálmán Ferenc, Sebi

Mária. Időközben nyugdíjba vonult Gortvay Erzsébet és Vaszócsik Vera, Fedinec Irén áttelepült Magyarországra. Helyükre fiatal tanárok kerültek: Antonenko Miklós (1997), Hulpa Diána, Csuka Emőke (2000), Zékány Krisztina (2001), Úr Lajos (2003), Nagy Natália (2008). Másodállásban dolgozott Jackovics Marianna, Berta Eleonóra, Seres Kristóf és Fedák Anita. Jelentős esemény volt a tanszék történetében a kandidátusi értekezések védésére létrehozott tudományos szaktanács jóváhagyása. A tanács 2000. február 16-tól 2005. április 10-ig működött, elnöke Lizanec Péter volt. 2011-ben egyetemünk Berta Eleonórát, a Hungarológiai Központ PhD tudományos fokozatú munkatársát a Kijevi Nemzeti Lingvisztikai Egyetemre irányította tanári munkakörbe, ahol beindították a magyar mint idegen nyelv képzést. Később még két végzősünket vették fel tanárnak erre az egyetemre: Marofejeva Nellit és Királyi Erikát. 2019-től Berta Eleonóra kandidátusként újra a tanszék tanára, a frissen alakult magyar–angol szakon tanítja a magyar nyelvet idegen nyelvként az ukrán anyanyelvű hallgatóinknak.

Nincs olyan kárpátaljai magyar, aki valamilyen módon kapcsolatba ne került volna a Magyar Filológiai Tanszékkel az élete során, hiszen a magyar nyelvű képzésnek mindig is nagy presztízse volt Kárpátalján. Évtizedeken keresztül csak Ungváron folyt magyar nyelvű felsőoktatás, ennek eredményeképpen több mint ezer végzőssel büszkélkedhetünk. Ma nincs a területnek olyan iskolája, főiskolája, ahol ne tanítanának egykori diákjaink. De ők alapozták meg a magyar nyelvű médiát, jelen vannak a közéletben, a politikai porondon is képviselik a magyarság érdekeit.

A középiskolai oktatásban is nyomot hagyott a tanszék tanárainak tevékenysége. Azon túl, hogy az iskolai magyartanárok jelentős többsége ungvári diák volt egykor – az első kibocsátások végzősei évtizedeken keresztül tartó áldozatos szaktanári karrierjük végeztével mára már nyugdíjas korúak –, az aktív tanárokkal állandó kapcsolatot tartanak fenn. Hiszen találkoznak az éves továbbképzéseken, rendszeresen részt vesznek valamennyi olyan megmérettetésen, ahol a tanulók tudását és tehetségét értékelik. A tanszék szervezésében hagyománnyá váltak olyan alkalmak, ahol a diákok helyesírásának, vers- és prózamondói tehetségének, anyanyelvi kreativitásának a fejlesztésére fektetik a hangsúlyt. Ezek közül némely már húsz éve ad lehetőséget tanárnak, diáknak egyaránt arra, hogy évről évre megmérettessen és megmutassa igyekezetének eredményét.

Az elmúlt 60 évben a kárpátaljai magyar tannyelvű középiskolák számára a tanszék tanárai közül többen írták és szerkesztették a nyelvtankönyveket, de

a többi tantárgy ukrán nyelvű iskolai tankönyvének fordításában is gyakran részt vettek. A középfokú oktatás számára megalkotott tantervek munkálataiban, valamint az utóbbi időben bevezetett magyar mint idegen nyelv tantárgy programjának összeállításában, alakításában is szerepet vállaltak. A magyar nyelv és irodalom tanításában a tanítókat és tanárokat módszertani kiadványokkal segítik.

Lizanec Péter professzor vezetésével az első ötven évben egy- és többnyelvű szótárak, nyelvjárási atlaszok, irodalmi antológiák, mesegyűjtemények születtek. Az elmúlt évtizedben Zékány Krisztina vette át a tanszék irányítását, ahol tovább keresik a lehetőségeket a fejlődésre, fejlesztésre. 2017-ben a Pécsi Tudományegyetemmel kötött szerződés értelmében ECL-vizsgahelyet, 2019 szeptemberétől pedig új szakot is nyitottak, megkezdték az ukrán anyanyelvű magyar–angol szakos diákok oktatását.

Szép és eredményes a múltjuk, bizakodva formálják a jelent és megvannak győződve arról, hogy a jövőben is szerves részét képezik majd a magyarságtudomány intézményeinek Kárpátalján.

